

**400 kilovoltin voimajohtohanke
Anttila-Länsisalmi
YVA-selostus
Liite 6
Natura-tarvearviointi**

Sisällysluettelo

1	Natura-arvioinnin lähtökohdat	3
2	Tarvearvion kohdentaminen	5
3	Arvio vaikutuksista Gästerbyn järvet ja suot Natura 2000 -alueeseen (FI0100067)	6
4	Yhteenveto	11

1 Natura-arvioinnin lähtökohdat

Luonnonsuojelulain (9/2023) 35 § 1 momentin mukaan, jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

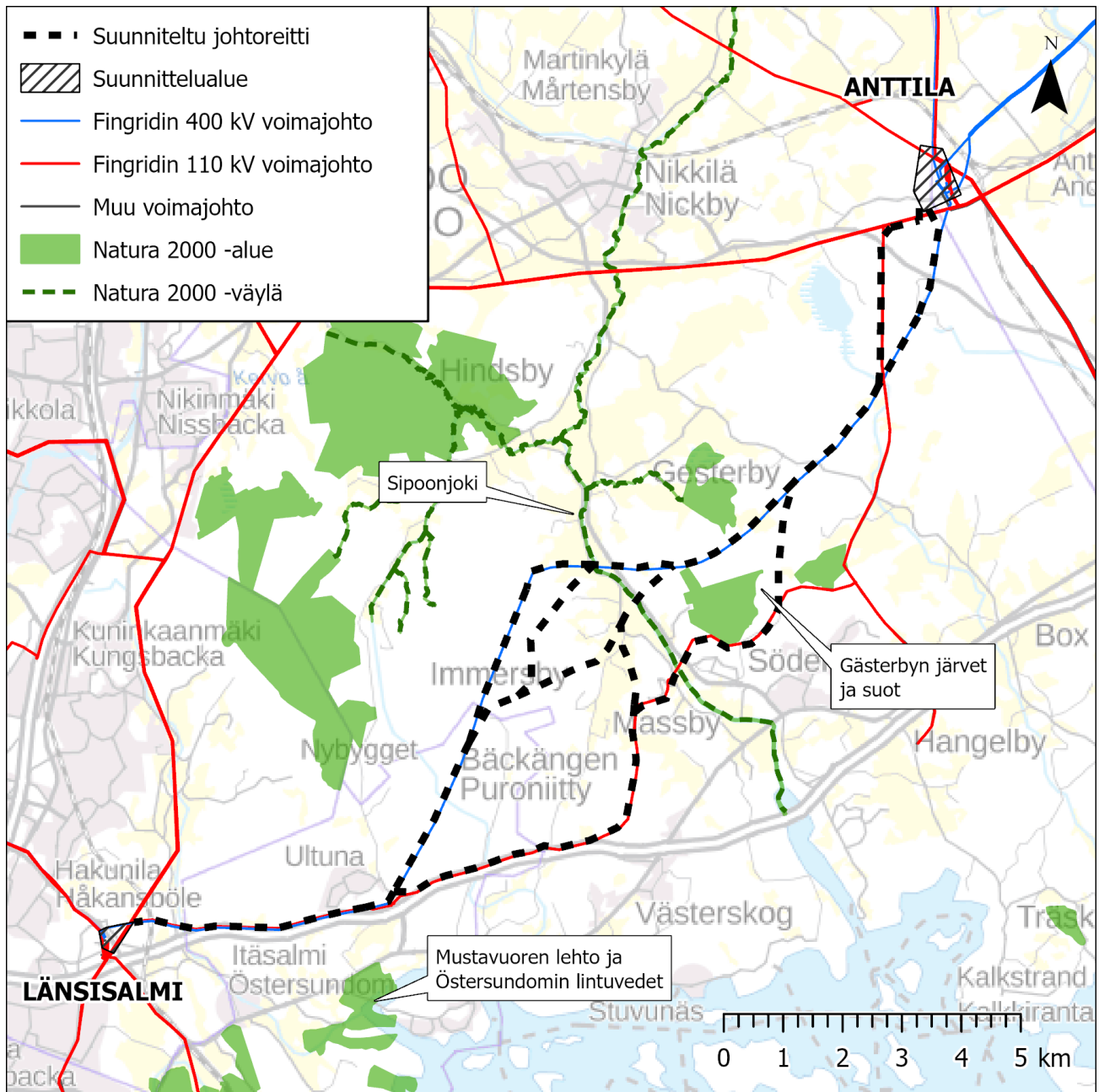
Edellä mainitun lainkohdan sekä Euroopan unionin oikeuskäytännön perusteella arviointivelvollisuus syntyy, mikäli hankkeen vaikutukset yksin tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa

- kohdistuvat Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin,
- ovat luonteeltaan heikentäviä,
- laadultaan merkittäviä ja
- eivät ole objektiivisten seikkojen perusteella poissuljettuja.

Natura-arvioinnin tarveharkinnassa selvitetään, aiheutuuko edellä mainittuja vaikutuksia ja esitetään johtopäätös, tuleeko luonnonsuojelulain mukainen luontotyyppi- ja lajikohtainen Natura-arviointi tehdä.

Luonto- tai lintudirektiivissä ei ole määritelty, milloin luonnonarvot heikentyvät tai milloin ne merkittävästi heikentyvät. Euroopan komission (2000) julkaisemassa ohjeessa todetaan, että vaikutusten merkittävyys on kuitenkin määritettävä suhteessa suunnitelman tai hankkeen kohteena olevan suojeltavan alueen erityispiirteisiin ja luonnonolosuhteisiin, ottaen erityisesti huomioon alueen suojelutavoitteet. Euroopan komissio on julkaissut luontodirektiivin (92/43/ETY) 6 artiklan tulkintaohjeen, jonka mukaan ”Kaikki tapahtumat, jotka aiheuttavat alueen muodostamisen perustana olevan luontotyypin kattaman alan supistumista, voidaan katsoa heikentymiseksi. Luontotyypin kattaman alan supistamista on arvioitava suhteessa sen kattamaan koko pinta-alaan alueella ottaen huomioon kyseisen luontotyypin suojelun taso”.

Hankealueen läheisyydessä olevat Natura-alueet on esitetty kuvassa 1 (Kuva 1).

Kuva 1. Natura-alueet suunnitellun johtoreitin läheisyydessä.

2 Tarvearvion kohdentaminen

Tarvearviointi on laadittu luontodirektiiviin perustuvista (SAC-alue) Natura 2000 - alueista, jotka sijoittuvat alle 500 metrin etäisyydelle YVA-selostusvaiheen uusista johtoreittivaihtoehdoista ja lintudirektiiviin perustuvista (SPA-alue) Natura-alueista, jotka sijoittuvat alle 2 000 metrin etäisyydelle YVA-selostusvaiheen uusista johtoreittivaihtoehdoista. SAC-alueista lähin on Gästerbyn järvet ja suot -Natura-alue, joka sijoittuu lähimmillään alle sadan metrin päähän voimajohtoreittivaihtoehdosta VE5.

Alle kymmenen kilometrin etäisyydelle voimajohtoreitistä sijoittuu kaikkiaan viisi Natura 2000-aluetta (Taulukko 1 ja Kuva 1). Näistä YVA-ohjelman yhteydessä on tehty Natura-tarvearvioinnit Natura-alueille Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet, Sipoonjoki ja Gästerbyn järvet ja suot sekä Sipoonjoki. Yhteysviranomaisen YVA-ohjelmasta antaman lausunnon mukaan edellä mainittujen Natura-alueiden osalta ei ole tarpeen laatia Natura-arviointia.

Natura-alueesta Gästerbyn järvet ja suot on YVA-selostuksen yhteydessä tehty uusi Natura-tarvearviointi, koska YVA-selostusvaiheessa tarkasteltiin uusia reittivaihtoehtoja, joista yksi sijoittuu ko. Natura-alueen läheisyyteen kahdessa eri kohdassa.

Muiden Natura 2000-alueiden osalta ei ns. tarvearviointia ole tehty, koska voimajohtohankkeella ei ole niin etäälle ulottuvia vaikutuksia.

Taulukko 1. Natura-alueet voimajohtoreittien läheisyydessä. Tarvearviot on laadittu astemerkillä (*) merkityistä Natura-alueista.

Nimi	Suojeluperuste	Etäisyys johtoreitistä (m)	Aiempi arviointi tehty
Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet (FI0100065)*	SAC/SPA	980	YVA-ohjelmassa
Sipoonjoki (FI0100086)*	SAC	Johtoreitillä	YVA-ohjelmassa (2/3 ylitystä)
Gästerbyn järvet ja suot (FI0100067)*	SAC	65	YVA-ohjelmassa (pohjoisten reittivaihtoehtojen osalta)

Rajaus tarvearvioinnin laatimisen kynnykseen perustuu voimajohdon vaikutusmekanismeihin. Voimajohdon rakentamisen merkittävin muutos ympäristössä on avoimeksi muuttuva johtoalue. Muita muutoksia syntyy paikallisesti pylväspaikkojen rakentamisesta, mutta nämä muutokset kohdistuvat vain pylväspaikan välittömään tuntumaan. Voimajohdon rakentamisesta aiheutuvat suorat muutokset rajoittuvat johtoalueelle. Välillisiä vaikutuksia syntyy peitteisessä ympäristössä niin sanotun reunavaikutuksen seurauksena; avoimeksi muuttuva johtoaukea synnyttää johtoalueeseen rajautuvien metsäalueiden reunaosaan niin sanotun reunavaikutuksen, joka voi ilmetä pienilmaston muuttumisena ja vähäisinä muutoksina kasvillisuudessa (tyypillisesti heinäisyys lisääntyy johtoalueen reunassa). Reunavaikutuksia esiintyy alle 200 metrin etäisyydellä johtoalueesta. Tämän takia yli 500 metrin etäisyydellä sijaitsevien Natura-alueiden (SAC-alue) osalta ei ole lähtökohtaisesti tarvetta laatia tarvearviota. Välillisiä vaikutuksia on arvioitu voivan aiheutua linnustoon myös etäämpänä oleville Natura-alueille, joten tästä syystä on tarkasteltu alle 2 000 metrin etäisyydellä esiintyviä alueita, joiden suojeluperusteena on linnusto (SPA-alueet). Välillisiä vaikutuksia on arvioitu voivan aiheutua linnustoon myös 300 metriä etäämpänä oleville Natura-alueille, joten tästä syystä on tarkasteltu alle 2 000 metrin etäisyydellä esiintyviä alueita, joiden suojeluperusteena on linnusto (SPA-alueet).

Vastaavaa rajausta tarveharkintaan sisällytettävistä Natura-alueista on käytetty mm. Hausjärvi-Anttila 400 kilovoltin voimajohtohankkeessa, Petäjäskoski-Nuojuankangas 400+110 kilovoltin voimajohtohankkeessa, Pyhänselkä-Keminmaa 400+110 kilovoltin voimajohtohankkeessa (nykyisin Viitajärvi-Pyhänselkä) sekä Keminmaa-Tornionjoki 400 kilovoltin voimajohtohankkeessa.

3 Arvio vaikutuksista Gästerbyn järvet ja suot Natura 2000 -alueeseen (FI0100067)

Alueen suojeluperusteena ovat luontodirektiivin mukaiset luontotyytit (SAC-alue). Natura-alueella on useita yksityisiä ja valtion luonnonsuojelualueita, jotka on rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla. Luonnonsuojelualueet ovat vilkkaassa virkistyskäytössä. Natura-alue muodostuu kolmesta erillisestä osa-alueesta Sipoossa, Sipoonjoen itäpuolella. Natura-alueen kokonaispinta-ala on 199 hehtaaria. Pohjoisin Storträskin osa-alue käsittää paikoin umpeenkasvaneen ja soistuneen järven sekä sen eteläpuolella sijaitsevat Pellbackan säästömetsän, Sävtunan ja Bärnäsuddenin luonnonsuojelualueet. Storträskin eteläpuolella sijaitsevat kaksi muuta Natura-alueen osa-aluetta: läntisempi Pilvijärven osa-alue ja itäisempi Stormossenin alue.

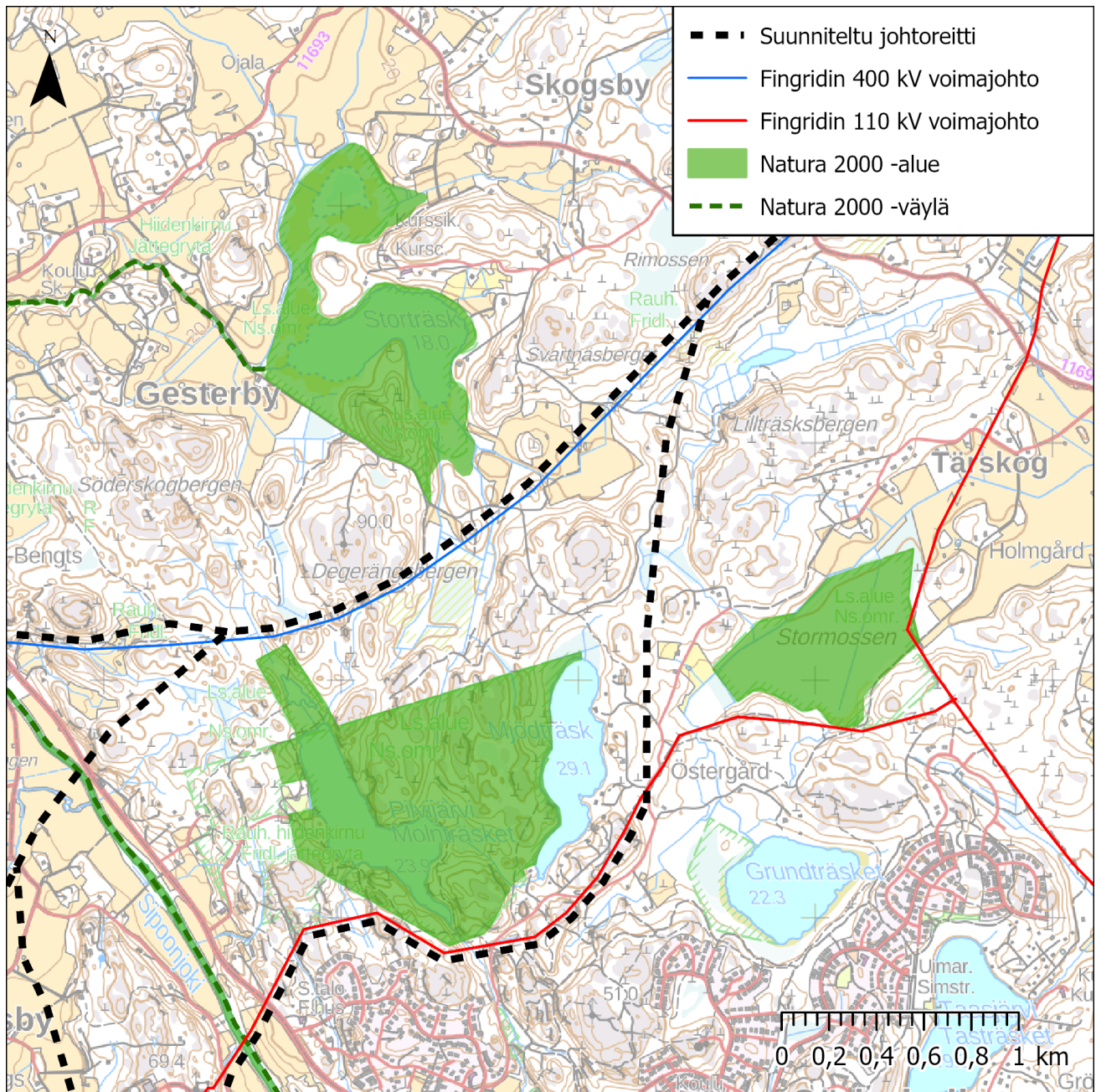
Alueen pinnanmuodot ovat vaihtelevia: matalat suo- ja vesialueet vuorottelevat jyrkkäpiirteisten kallioalueiden lomassa. Kalliot ovat karuja, ja kasvistossa esiintyvät jäykkärölli ja ahosuolaheinä. Paikoin esiintyy myös kalliohatikkaa, mäkitervakkoa ja haurasloikkaa. Metsät ovat varsin iäkkäitä, mutta talousmetsinä hoidettuja ennen luonnonsuojelualueiden perustamista. Lahopuuta on tästä syystä niukasti, mutta puusto

on monin paikoin yli 100-vuotiaista. Metsät ovat enimmäkseen kangasmetsiä, mutta paikoin esiintyy myös saniaislehtoa ja käenkaali-oravanmarjatyypin lehtoa. Lehtokasveista alueella tavataan mm. pähkinäpensasta, näsiää ja mustakonnanmarjaa. Alueella on varsin monipuolinen linnusto, mutta lintulajeja ei sisälly alueen suojeluperusteisiin.

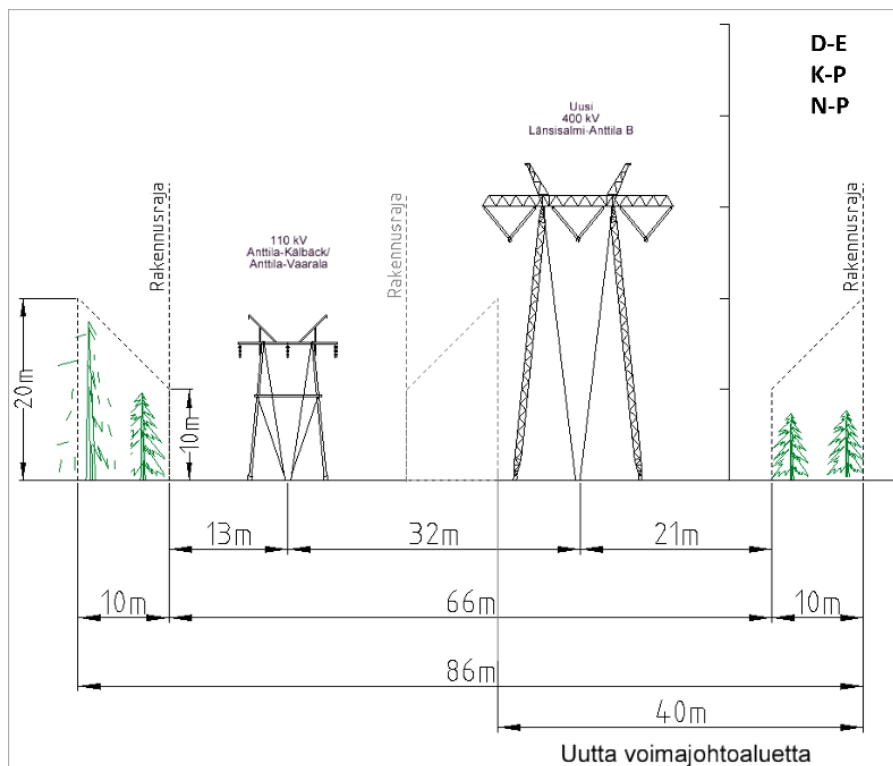
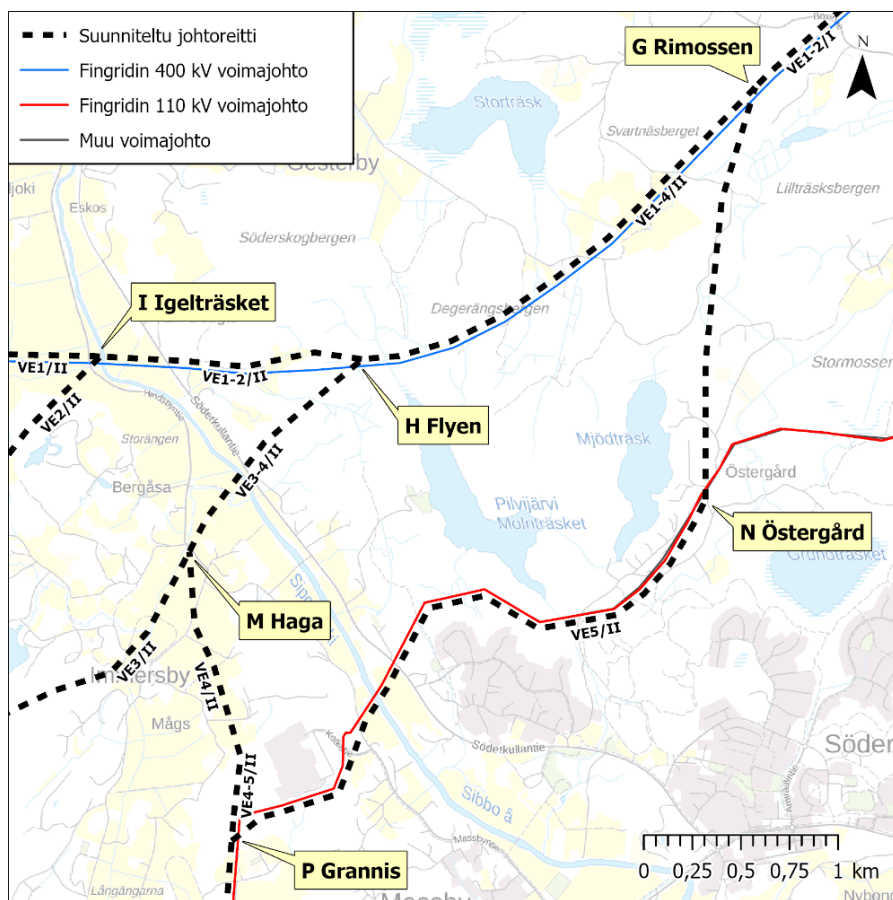
Alueen suojeluperusteena ovat seuraavat luontotyytit:

Luontotyytit		
Koodi	Nimi	Pinta-ala (ha)
3110	Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet	17,6
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	26,8
7120	Muuttuneet ennallistamiskelpoiset keidassuot	30
7140	Vaihettumissuot ja rantasuot	16
8220	Kasvipeitteiset silikaattikalliot	20
9010	Boreaaliset luonnonmetsät	26
9050	Boreaaliset lehdot	4
91D0	Puustoiset suot	50

Suunniteltu voimajohto sijoittuu Natura-alueen läheisyyteen reittivaihtoehdossa VE5 jaksolla 2 poikkileikkausväleillä Rimossen-Östergård (G-N) ja Östergård-Grannis (N-P) (Kuva 2 ja Kuva 3). Pohjoisemmalla poikkileikkausvälillä Rimossen-Östergård suunniteltu voimajohto sijoittuu uuteen noin 62 metriä leveään maastokäytävään. Eteläisemmällä poikkileikkausvälillä Östergård-Grannis suunniteltu voimajohtoreitti sijoittuu nykyisen voimajohdon rinnalle, jolloin johtoalueen leveys kasvaa noin 39 metriä (Kuva 3). Lähimmäksi voimajohtoreittiä sijoittuu Natura-alueen eteläinen osa-alue Pilvijärven kohdalla, jossa etäisyys suunnitellun voimajohtoreitin osalta on 63 metriä. Voimajohtoalue levenee tällä kohdalla pois päin Natura-alueesta.

Kuva 2. Voimajohtoreitin sijoittuminen Natura-alueen Gästerbyn järvet ja suot läheisyydessä.

Kuva 3. Poikkileikkauskuva välillä Lassängarna-Flyen (N-P)

Pilvijärvi on pintavesityypiltään matala humusjärvi (Mh) matala järvi ja sen ympärillä kulkee osin pitkospuilla varustettu kuntopolku. Nykyisen ja suunnitellun voimajohtoreitin ja Pilvijärven väliin sijoittuu kallioselänteitä, jotka ohjaavat pintavesien virtausta alueella. Pilvijärven pohjoispuolella pintavesien virtaussuunta on etelään. Alueella on yksi uoma, joka saa alkunsa suunnitellun voimajohtolinjan pohjoispuolelta Degerängsbergenin ja Söderskogsbergenin välisestä solasta, ja virtaa suunnitellun ja nykyisen voimajohtoreitin poikki Flyenin suoalueen kautta Pilvijärven pohjoisosaan. Tällä kohtaa voimajohtoreitin suunniteltu leveneminen noin 40 metrillä voi jyrkässä maastossa vähäisesti lisätä valuntaa uomaan sen ympäristöstä. Puuston väheneminen voi lisäksi vaikuttaa veden laatuun nostaten vähäisesti veden kiintoaine- ja ravinnepitoisuuksia. Nämä mahdolliset muutokset ovat luonteeltaan vähäisiä, ja tasaantuvat uoman virratessa Flyenin suoalueen läpi ennen päätymistään Pilvijärveen. Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontotyyppeihin ei etäisyyden ja virtaussuuntien vuoksi ole vähäistä suurempaa vaikutusta.

VE5/II on suunniteltu sijoittuvan Pilvijärven eteläpuolelle, lähimmillään noin 65 metrin etäisyydelle Natura alueen rajasta. Natura-alueen rajan ja uuden voimajohdon väliin jää jo olemassa oleva Fingridin 110 kV voimajohto. Pilvijärven eteläpuoliseen osaan kohdistuu reunavaikutuksia. Reunavaikutukset jäävät vähäisiksi jo olemassa olevan voimajohtokäytävän sijoittumisen vuoksi. Voimajohdon rakentamisesta aiheutuvaa kiintoainekuormitusta voi kulkeutua jonkin verran Pilvijärven lounaiselle rantavyöhykkeelle Källmossenilta laskevan ojaiston kautta.

Toinen kohta, jossa suunniteltu voimajohtoreitti sijoittuu lähelle Natura-aluetta, on pohjoisen osa-alueen kohdalla Storträskin kohdalla. Tämä kohta on arvioitu jo YVA-ohjelmavaiheessa. Stormossenin keidassuo on isovarpurämettä ja sitä ympäröivät pienemmät suot ovat ranta- ja vaihettumissoita. Storträskin luusua sijaitsee järven länsipäädyssä ja järven vedet laskevat kohti luodetta Sipoonjokeen. Järveä reunustaa pohjoisessa Kittsträsketin umpeenkasvava lampi, Nilsasin kurssikeskus ja pieni peltoalue sekä Nilshagabackenin kallioalue. Storträskin itäpuolella on kallioinen Svartnäsberget ja sen eteläpuolella Källängarnan peltoaukea, jonka laskuoja virtaa nykyisen ja suunnitellun voimajohtoreitin alapuolelta Storträskiin järven kaakkoiskulmassa. Storträskin eteläpuolella sijaitsevat Bärnäsuddenin ja Pellbackan kallioset metsäalueet, joihin virtaa nykyisen ja suunnitellun voimajohtoreitin eteläpuolinen Långmossenilta kohti Storträskiä virtaava uoma. Uoma on 1,0 km pitkä ja karttakuvien perusteella suoristettu heti suunnitellun voimajohtoreitin pohjoispuolella peltoaukean läpi virratessaan noin 71 metrin matkalta. Tämän jälkeen uoma virtaa metsäisessä ympäristössä.

Koska uoman kuljettama vesi on Långmossenista johtuen luontaisesti humus-, kiintoaine- ja ravinnepitoista, ei levenevän voimajohtoalueen katsota vaikuttavan vähäistä suuremmin uoman veden laatuun. Myöskään uoman virtausnopeuteen ei voimajohtoalueen levennyksen arvioida vaikuttavan, sillä puuttoman johtokäytävän noin 39 metrin levennyksen jälkeen uoma kulkee metsässä vielä noin 60 metriä ennen peltoaukealle sijoittumista ja tämän jälkeen vielä lähes puoli kilometriä ennen Storträskiin laskemista. Merkittäviä vaikutuksia alueen vesitalouteen tai Natura-alueen

suojeluperusteina esiintyviin luontotyyppeihin ei arvioida syntyvän etäisyyksien, maanpeitteen ja virtaussuuntien vuoksi.

Natura-alueen itäisin Stormossenin osa-alue sijaitsee suunnitellusta voimajohtoreitistä lähimmillään 280 metrin etäisyydellä poikkileikkausvälillä Rimossen-Östergård (G-N). Suunniteltu voimajohto sijoittuu tällä kohdalla uuteen 62 metriä leveään maastokäytävään. Voimajohtokäytävän reuna on noin 260 metrin etäisyydellä Natura-alueen rajasta. Kyseiselle osalle Natura-aluetta ei kohdistu etäisyyden vuoksi suoria merkittäviä vaikutuksia. Epäsuoria vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin ei etäisyyden ja virtaussuuntien vuoksi arvioida syntyvän vaikutuksia, jotka voisivat heikentää Natura-alueen suojeluperusteita. Tarvetta Natura-arvion laatisemalle ei arvioida aiheutuvan.

4 Yhteenveto

Sipoonjoen sekä Gästerbyn järvet ja suot Natura-alueisiin ei tarvearvion perusteella arvioida kohdistuvan merkittäviä vaikutuksia, joten näiden alueiden osalta ei ole tarvetta laatia luonnonsuojelulain mukaista varsinaista Natura-arviota.